

Why is Yerushalayim Not Mentioned in the Torah?

Rabbi Yaakov Glasser

1. PRIME MINISTERS, P. 159

Menachem Begin's brain was so crammed with thoughts that he could not sleep. Tossing and turning, he was gripped by Jewish memories as old as time. His all-encompassing grasp of Jewish history stirred his deepest convictions, causing him to ponder how much longer Israel could wait before restoring to the bosom of its people Jewry's most sanctified treasures locked behind the Old City's walls. Who among his cabinet colleagues, besides Allon, would be brave enough to fight for a motion calling for the immediate storming of the Old City's walls?

At four in the morning he switched on the radio and heard the BBC announcer say that a UN Security Council ceasefire resolution was about to be voted upon with a clear majority. This was the last straw! Instantly, he phoned Eshkol.

"What is it?" the prime minister yawned.

"Forgive me for disturbing your sleep," said Begin, "but I've just heard the BBC. The Security Council is about to pass a ceasefire resolution. We have no time left. I propose the army be ordered to enter the Old City forthwith, before it is too late."

"Speak to Dayan," said Eshkol, his voice suddenly wide awake. "See what he thinks and get back to me."

Begin got hold of Dayan and urged him to agree to a quick cabinet meeting to decide on the storming of the Old City. He did. Again Begin spoke to Eshkol and it was decided the cabinet would convene at seven that morning. It was a quick meeting. By unanimous decision the order was given to immediately penetrate the Old City's walls, the troops to be spearheaded by a parachute brigade.

Some three hours later, after intense combat, the brigade crashed through the Lion Gate, and shortly thereafter came the commander's message over the wire: "The Temple Mount is in our hands! The Temple Mount is in our hands!"

Soldiers in their hundreds rushed to the *Kotel*, the Western Wall, and there broke into choruses of "*Yerushalayim Shel Zahav*" – Jerusalem of Gold – Israel's new, if unofficial, anthem of the day.

"*Baruch Hashem!*" cried a jubilant Begin, and he proposed there and then that work begin on the reconstruction of the ancient Jewish Quarter which had been razed to the ground in the 1948 War of Independence, and whose inhabitants had either been killed, or taken prisoner, or expelled.¹³

2. YEHOSHUA 10:1

א ויהי כשמע אדני-צדק מלך ירושלים, כי-לכד יהושע את-העי ויחרימה--כאשר עשה ליריחו ולמלכה, כן-עשה לעי ולמלכה; וכי השלימו יושבי גבעון, את-ישׂראל, ויהיו, בקרבם. ב וייראו מאד--כי עיר גדולה גבעון, כאחת ערי הממלכה; וכי היא גדולה מן-העי, וכל-אנשיה גברים. ג וישלח אדני-צדק מלך ירושלים, אל-הוהם מלך-חברון ואל-פראם מלך-ירמות ואל-גיפיע מלך-לכיש ואל-דביר מלך-עגלון--לאמר. ד עלו-אלי ועזרני, ונכה את-גבעון: כי-השלימה את-יהושע, ואת-בני ישׂראל. ה ויאספו ויעלו חמשת מלכי האמרי, מלך ירושלים מלך-חברון מלך-ירמות מלך-לכיש מלך-עגלון--הם, וכל-מתניהם; ויחגו, על-גבעון, וילחמו, עליה. ו וישלחו אנשי גבעון אל-יהושע אל-המתנה הגלגלה לאמר, אל-תרחף ידך מעבדיך: עלה אלינו מהרה, והושיעה לנו ועזרנו--כי נקבצו אלינו, כל-מלכי האמרי יושבי ההר. ז {ויעל יהושע מן-הגלגל, הוא וכל-עם המלחמה עמו, וכל, גבורי החיל. } פ

3. BEREISHIS 14

יז ויצא מלך-סדם, לקראתו, אחריו שובו מהפזת את-כדורלעמר, ואת-המלכים אשר אתו--אל-עמק שונה, הוא עמק המלך. יח ומלכי-צדק מלך שלם, הוציא להם וינו; והוא כהן, לאל עליון

4. BEREISHIS 22

א ויהי, אחר הדברים האלה, והאלהים, נסה את-אברהם; ויאמר אליו, אברהם ויאמר הנני. ב ויאמר קח-נא את-בנך את-יחידך אשר-אהבת, את-יצחק, ולך-לך, אל-ארץ המריה; והעלהו שם, לעלה, על אחד ההרים, אשר אמר אליך. ג וישכם אברהם בבקר, ויחבש את-חמרו, וישח את-שני נעריו אתו, ואת יצחק בנו; ויבסע, עצי עלה, ויקם וילך, אל-המקום אשר-אמר-לו האלהים. ד ביום השלישי, וישא אברהם את-עיניו וירא את-המקום--מרחק. ה ויאמר אברהם אל-נעריו, שבו-לכם פה עם-החמור, ואני והנער, גלכה עד-פה; ונשתחנה, ונשובה אליכם. ו וישח אברהם את-עצי העלה, וישם על-יצחק בנו, וישח בידו, את-האש ואת-המאכלת; וילכו שניהם, יחדו. ז ויאמר יצחק אל-אברהם אביו, ויאמר אבי, הנני בני; ויאמר, הנה האש והעצים, ואיה הששה, לעלה. ח ויאמר, אברהם, אלהים יראה-לו הששה לעלה, בני; וילכו שניהם, יחדו. ט ויבאו, אל-המקום אשר אמר-לו האלהים, ויבן שם אברהם את-המזבח, ויערף את-העצים; ויעקד, את-יצחק בנו, וישם אתו על-המזבח, ממעל לעצים. י וישלח אברהם את-ידו, וישח את-המאכלת, לשחט, את-בנו. יא ויקרא אליו מלאך יהוה, מן-השמים, ויאמר, אברהם אברהם; ויאמר, הנני. יב ויאמר, אל-תשלח ידך אל-הנער, ואל-תעש לו, מאומה: כי עתה ידעתי, כי-ירא אלהים אתה, ולא חשכת את-בנך את-יחידך, ממני. יג וישא אברהם את-עיניו, וירא והנה-איל, אחר, נאחז בסבך בקרניו; וילך אברהם וישח את-האיל, ויעלהו לעלה תחת בנו. יד ויקרא אברהם שם-המקום ההוא, יהוה יראה, אשר יאמר היום, בהר יהוה יראה.

5. BEREISHIS RABBAH 56

מלך שלם. וגו', [ולמה נקראה ירושלים בשם זה? מאחר] ושם קרא אותו שלם, שנאמר: "ומלכי וגו' שלם". אמר הקדוש ברוך הוא: אם קורא אני אותו יראה, בשם שקרא אותו אברהם, שנאמר: "ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה" [בראשית כ"ב י"ד]. שם [שהוא] אדם צדיק מתרעם, ואם קורא אני אותו שלם, אברהם אדם צדיק מתרעם. אלא הריני קורא אותו ירושלים, כמו שקראו שניהם יראה, שלם - ירושלים. ורבי כרביה

6. MESHECH CHOCHMAH

והענין, דשם היה בדור המבול, והיה בתבה וזן ופרנס כל הנבראים שם בתבה, והעיקר היה לתקן המדות והפעולות שהמה היו מושחתים, ש"השחית כל בשר דרכו" (לעיל ו, יג), ו"מלאה הארץ חמס" (שם, פסוק יג), וכל לימודו היה לתקן המדות והתכונות בכל החי. וזה מורה "שלם", שהוא מורה שכל המין האנושי הוא אדם אחד, וכל אחד הוא אבר מאיברי האדם הגדול, וכל אחד נצרך לחבירו, מושפע ומשפיע זה לזה, וכולם כאחד נושאים קיום מין האנושי ונצחיותו. אמנם אברהם התפלסף מאד בחכמה, ולמד כל דרכי הטועים והתווכח עמהם, וחקר בשכלו כי יש ה' אחד

משגיח על הכל, ולא מסר השגחתו להכוכבים כאמונת הצאב"ה¹⁷. ומשום זה צלי אברהם "ה' יראה", שאמרו (בספרי) [במדרש] (נר"ר מד, כא) "כי צורם מכרם", זה אברהם, שבירר לו הגליות ולא גיהנם¹⁸. ובגלות צריך להיות

7. ETZ YOSEF

(מז) שנאמר וכלי צדק וסייטו שם קן נח דלמיל פ' מ"ג : שם אדם צדיק מרעם נחית אלט מוריס על נדקתם . ששם קראו שלם על שם שהיה שלם שולד מסול שם" נח" מלך שלם דלמיל פ' מ"ג . ולארכס קראו ילאה ש"ס הסקדה דלמיל סימן מ"ו . לך כיו רזויס שזכח חמד לזוחת שילמח פסס . וזו סבת נקמת הדיקים שיכתבו וזכח מעשבים סמוכים (יפ"ח) : יראה שלם ירחלים ושלם ששם שלם קום לשם ילאה מ"מ לקדים כסרככס ילאה דלארכס לזיק עסי משס (יפ"ח) :

8. SEFER DEVARIM

אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן ה' א-לקי אבותיך לך לרשתה כל הימים אשר אתם חיים על האדמה : אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן : ונתצתם את מזבחתם ושבתם את מצבתם ואת אשיריהם תשרפון באש וקסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא : לא תעשון כן לה' א-לקיכם : כי אם אל המקום אשר יבחר ה' א-לקיכם מקל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה : והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת דכם ונדריכם ונדבתיכם ובללת בקרכם וצאנכם : וצלתם שם לפני ה' א-לקיכם ושמתם בכל משלח דכם אתם ובתיכם אשר ברך ה' א-לקיך : לא תעשון ככל אשר צנחנו עשים פה היום איש כל הישר בעיניו : כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר ה' א-לקיך נתן לך : ועברתם את הירדן וישבתם בארץ אשר ה' א-לקיכם מנחיל אתכם והניח לכם מקל איביכם מסיבם וישבתם בטח : והיה המקום אשר יבחר ה' א-לקיכם בו לשכון שמו שם שמה תביאו את כל אשר אלכי מצוה אתכם עולתיכם וזבחיכם מעשרתיכם ותרמת דכם וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה' : ושמחתם לפני ה' א-לקיכם אתם ובניכם ובגתיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ונחלה אתכם : השמר לך פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר תראה : כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך שם תעלה עלתיך ושם תעשה כל אשר אנכי מצוה : רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כברכת ה' א-לקיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאזל : רק הדם לא תאכלו על הארץ תשפכנו כמים : לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשף ויצהרד ובכרת בקרד וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבתיך ותרומת דך : כי אם לפני ה' א-לקיך תאכלנו במקום אשר יבחר ה' א-לקיך בו אתה ובנתך ועבדך וצאנך והלוי אשר בשעריך ושמחת לפני ה' א-לקיך בכל משלח דך : השמר לך פן תעזב את הלוי כל ימיה על אדמתך : כי ירחיב ה' א-לקיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאונה נפשך לאכל בשר בכל אות נפשך תאכל בשר : כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' א-לקיך לשום שמו שם וזבחת מבקרד ומצאנך אשר נתן ה' לך פאשר צויתך ואכלת בשעריך בכל אות נפשך : אך פאשר יאכל את הצבי ואת האזל פן תאכלנו הטמא והטהור וחדו יאכלנו : רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר : לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים : לא תאכלנו למען ייטב לך ולבניך אחריד כי תעשה הישר בעיני ה' : רק קדשיך אשר יהיו לך ונדריך תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' : ועשית עלתיך הבשר והדם על מזבח ה' א-לקיך ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' א-לקיך והבשר תאכל : שמר ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוה למען ייטב לך ולבניך אחריד עד עולם כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' א-לקיך :

9. RABEINU BACHYEY, DEVARIM 12

ולכן העלים וסתם הכתוב המקום הזה ולא פרסמו ואין צורך לומר האומות כי אפילו ישראל לא ידעוהו, כי אף על פי שידעו הכל 'מעלתו של הר המוריה, לא היו יודעים כי הוא המקום אשר יבחר ה'

10. MOREH NEVUCHIM 3:45

ואשר לא התבאר בתורה ולא נזכר בפרט, אבל רמז אליו ואמר 'אשר יבחר ה' ' וגו' יש בו אצלי שלש חכמות. האחת מהן – שלא יחזיקו בו האומות וילחמו עליו מלחמה חזקה, כשידעו שזה המקום מן הארץ הוא תכלית התורה; והשנית – שלא יפסידוהו מי שהוא בידם עתה וישחיתוהו בכל יכלתם; והשלישית – והיא החזקה שבהם – שלא יבקש כל שבט בהיותו בנחלתו ולמשל בו, והיה נופל עליו מן המחלוקת והקטטה, כמו שנפל בבקשת הכהונה, ולזה באה המצוה שלא יבנה בית הבחירה אלא אחר הקמת מלך, עד... שתהיה המצוה לאחזק, ותסתלק המחלוקת

11. SANHEDRIN 20B

תניא" רבי יוסי אומר "שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכביר זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה ואיני יודע

12. RAMBAM, HILCHOS MELACHIM 1:1-2

מלך. ולהכביר זרעו של עמלק שנאמר תמחה את זכר עמלק. ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה: **ב** מינוי מלך קודם למלחמת עמלק. שנאמר אותי שלח ה' למשחך למלך עתה לך והכיתה את עמלק. והכרתת זרע עמלק קודמת לבנין הבית. שנאמר ויהי כי ישב המלך בביתו וה' הניח לו מסביב מכל אויביו ויאמר המלך אל נתן הנביא אנכי יושב בבית ארזים וגו'. מאחר שהקמת מלך מצוה למה לא רצה הקב"ה כששאלו מלך משמואל. לפי ששאלו בתרעומת. ולא שאלו לקיים המצוה אלא מפני שקצו בשמואל הנביא. שנאמר כי לא אותך מאסו כי אותי מאסו וגו'. **ג** אין מעמידין מלך בתחילה אלא על פי

א שלש

מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ. שנאמר שום תשים עליך

13. BAVA KAMAH 62A

עגלה ערופה דכתיב ^א כי ימצא חלל בארמה אשר ה' אלהיך נותן לך לרשתה וירושלים לא נתחלקה לשבטים ואינה נעשית עיר הנדחת דכתיב ^ב ערך וירושלים לא נתחלקה לשבטים ^ג ואינה ממנאה בנגעים דכתיב ^ד ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם וירושלים לא נתחלקה לשבטים ואין מוציאין בה זיון וגזזמראות מפני אהל הטומאה ומשום דלא ליתוקו עולי רגלים ואין עושין בה אשפות משום שקצים ^ה ואין עושין בה כבשונות משום קומרא ואין עושין בה גנות ופרדסין משום סירחא ואין מגדלין בה תרנגולין משום קדשים ואין מלינין בה את המת נמרא: אין מגדלין חזירים בכל מקום

14. RAMBAM HILCHOS AVODAS KOCHAVIM, 4:4

נעשית עיר הנדחת שנאמר באחד שערך. ולא ירושלים נעשית עיר הנדחת לפי שלא נתחלקה לשבטים. ואין עושין עיר הנדחת בספר כדי שלא יכנסו עובדי כוכבים ויחריבו

15. YERUSHALMI CHAGIGA 3:4

הנח בשעת הרגל : ונכבד בשעה שטענו שכמים . והיינו בשעת הרגל :

הייכרים יודעים *א"ר יהושע בן לוי ירושלים
קבו הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו עיר שהיא
עושה כל ישראל לחברים מעתה אפי' בשאר
ימות השנה א"ר זעירה ובלבד בשעה ששם
עלו שכמים :

16. RADAK, SHMUEL 2, 5:6

א ויבאו כל-שבטי ישראל, אל-דוד--תברונה; ויאמרו לאמר, הגנו עצמך ובשרך אנהגו. ב גם-אֶתְמוֹל גם-שֶׁלְשׁוֹם, בְּהִיּוֹת שְׂאוֹל מֶלֶךְ עָלֵינוּ, אֶתָּה הָיִיתָ מוֹצִיא (הַמוֹצִיא) וְהַמְבִי, אֶת-יִשְׂרָאֵל; וַיֹּאמֶר יְהוָה לְךָ, אֶתָּה תִרְעָה אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּה תִּהְיֶה לְנֶגִיד, עַל-יִשְׂרָאֵל. ג ויבאו כל-זקני ישראל אל-הַמֶּלֶךְ, תברונה, ויכרת להם הַמֶּלֶךְ דוד ברית בתברון, לפני יהוה; וימשחו את-דוד לַמֶּלֶךְ, עַל-יִשְׂרָאֵל. {ס} ד בן-שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דוד, בְּמַלְכוֹ; אַרְבָּעִים שָׁנָה, מֶלֶךְ. ה בתברון מלך על-יהודה, שבע שנים וששה חֲדָשִׁים; ובירושלם מלך, שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה, עַל כָּל-יִשְׂרָאֵל, וַיְהוּדָה. ו וַיִּלְכֶּד הַמֶּלֶךְ וְאַנְשָׁיו יְרוּשָׁלַם, אֶל-הַיְבֵסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ; וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר, לֹא-תָבוֹא הַנֶּהָ, כִּי אִם-הִסִּירָךָ הַעֲוָרִים וְהַפְסָחִים לֵאמֹר, לֹא-יָבוֹא דָוִד הַנֶּהָ. ז וַיִּלְכֶּד דָּוִד, אֶת מִצְדַת צִיּוֹן--הִיא, עִיר דָּוִד. ח וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא, כָּל-מִפְּהַי יָבִסִי וַיִּגַע בְּצַנּוֹר, וְאֶת-הַפְסָחִים וְאֶת-הַעֲוָרִים, שֵׁנָאוּ (שְׁנוּאִי) נֶפֶשׁ דָּוִד; עַל-כֵּן, יֹאמְרוּ, עֲנֹר וּפְסָח, לֹא יָבוֹא אֶל-הַבַּיִת. ט וַיִּשָּׁב דָּוִד בְּמִצְדָה, וַיִּקְרָא-לָהּ עִיר דָּוִד; וַיִּבֶן דָּוִד סָבִיב, מִן-הַמְּלֹא וּבְיָתָהּ. י וַיִּלְכֶּד דָּוִד, הַלְוִי וְגִדּוֹל; וַיְהִינָה {אֵלֶּהִי צְבָאוֹת, עִמּוֹ. פ}

(ו) וילך המלך ואנשיו. ובדברי הימים וילך דוד וכל ישראל כי כל ישראל היו עתה אנשיו ובין שמלך על כל ישראל הלך אל ירושלם ללכוד מצודת ציון לפי שהיתה קבלה אצלם כי ציון ראש ממלכת ישראל ולא ילכוד אותה אלא מי שיהיה מלך על כל ישראל ועד היום לא נתקיימה מלכות בישראל כי שאול לא קמה מלכותו: כי אם הסירך העוורים והפסחים. ת"י אלהן

17. TAANIS 5

עיר משום דבקרבת קדוש לא אבוא בעיר א"ל הכי א"ר יוחנן אמר הקב"ה
יא אבוא בירושלים של מעלה^ט עד שאבוא לירושלים של מטה ומו איכא
רושלים למעלה אין דכתיב^ט ירושלים הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו

18. YERUSHALIM, MIZRACHI

התורה, וזו שאנו עוסקים בה היום, מצוות עשה שהזמן גרמא. לפני יום ירושלים, לפני מתן תורה, לבוא ולשפוט ולהעלות על נס את הישיבה הקדושה הזו בתוככי ירושלים. הזכיר הרב הראשי לישראל את הייחוד של ירושלים. בדאי לשים לב שלא בכדי זכינו ואנחנו מעלים את ירושלים על ראש טענותינו במסגרת למתן תורה. ישנה מלה אחת, יסודית ועיקרית המזכירה את שני המאורעות יחדיו. על ירושלים אמר דוד מלך ישראל "ירושלים הבנויה כעיר שחבורה לה יחדיו". ירושלים של מעלה מכוננת ומחוברת יחדיו לירושלים של מטה. ירושלים של קדושה ותורה, וגם ירושלים שאנו עושה את ישראל כולם חברים, המרכז הלאומי-חברתי של ישראל. אלו שני תאומים שהם הינם שני צדדים של מטבע אחד. רק ירושלים עושה את ישראל חברים. יש לנו "ירושלים הבנויה כעיר שחבורה לה יחדיו" ויש לנו את "למען אחי ורעי אדברה שלום בך". את כל זה מדגיש דוד המלך במילה "יחדיו".

בדאי לכוון שאת המילה יחדיו אנו רואים גם במתן תורה, "ויענו כל העם יחדיו... כל אשר דיבר ד' נעשה". יש משהג של נעשה ושמעו, שכל עם ישראל יחד קיבל את התורה. פירוש הדבר שיש כאן כלל הצריך לפניה, ולא פרט הצריך לכלל. כלומר, הרבים עושים את הכלל כשם שישנו קרבן שותפים, ככל שיהיו יותר אנשים הם עדיין שותפים. אמנם קרבן ציבור הינו דבר שונה לגמרי, קרבן ציבור הוא רק של הציבור. המילה יחדיו עושה את הכלל לאחד. זהו התבוא המרכזי של ירושלים, זהו מתן תורה. רק כאיש אחד בלב אחד זכינו לקבל את התורה. ירושלים עושה את כל ישראל חברים, כאשר כולם מאוחדים כאיש אחד בלב אחד. אין הוא מקרה שביום זה התאספו הקהל הקדוש הזה, כאיש אחד בלב אחד, להרים על נס לעודד ולהקים את הישיבה בתוככי ירושלים. אנחנו יודעים כמה מסירות נפש נצרכת על מנת להיות במקום שכזה. אנחנו זוכרים שהיו ימים קשים יותר, אך מתוך מסירות נפש שאין לה גבול, מתוך אהבת ירושלים, בהן ה' מחזיקים ומגדלים את המקום. בואו ונחזיק טובה לרב אבינו, לכל הרבנים והתלמידים המחזיקים את ירושלים. "כי חזק בריחי שעריך" במה ש"בין בניך בקרבך". בניך, הם אותם תלמידי חכמים היושבים ועוסקים בתורה. זהו החיזוק בתוככי ירושלים.